

Kakšna miselna in moralna mizerija!

V zadnjih mesecih in zlasti v zadnjih tednih takorekoč ne mine dan, da se po tržaških mestnih ulicah ne bi vile povorke delavcev in nameščencev iz Trsta samega kot tudi iz ostalih središč v deželi Furlaniji - Julijski krajini, ki javnost opozarjajo na hudo krizo v tem ali onem podjetju, v tej ali oni tovarni ter zahtevajo pomoč zlasti deželni oblasti ter aktivno solidarnost celotne javnosti. Pred palačo deželne vlade na Carduccijski ulici in pred palačo deželnega sveta na trgu Oberdan pa so takorekoč dnevno zbrane delegacije delavcev in nameščencev ter čakajo, da jih bodo sprejeli pristojni predstavniki deželne vlade ali deželnega sveta. Danes (sreda, 30. novembra) sta na primer bila pred palačo deželnega zbora ustavljena avtobusa, s katerima so se pripeljali ljudje, ki sta jim pri srcu služba in zaposlitev na Nevejskem sedlu (tako smo namreč lahko sklepali po številnih lepakih na samih avtobusih).

Povorke, manifestacije, protesti, pozivi deželnim in vladnim oblastem zgornjo dokazujejo, da se zaposlitvene razmere v Trstu in deželi čedalje bolj slabšajo, da se gospodarstvo čedalje bolj pogreza, zaradi česar bi bili potrebni novi, koreniti ukrepi ter pobude, da se prebivalstvo naših pokrajin reši pred najhujšim: pred brezposelnostjo, ki prej ali slej nujno vodi v bedo, ta pa je znanilka še hujših motenj v družbenem tkivu.

Glede na takšne razmere pa je naravnost bogoskrunsko, če se smemo tako izraziti, to, kar zganjajo nekateri krogi v Trstu, ko hujskajo mladež po raznih italijanskih šolah, naj s protesti in s prekinjanjem pouka daje duška svojemu ogorčenju, češ da hočejo nekatere politične sile uzakoniti v Trstu dvojezičnost, kar naj bi pomenilo izzivanje za »najbolj italijansko od vseh italijanskih mest«.

Ali ni znak miselne in moralne mizerije dejstvo, da se omenjenim hujskačem nikakor ne posreči spraviti na ulico akademške mladine, temveč da žanjejo kak uspeh le pri mladoletnikih, kakršni so dijaki višjih srednjih šol, ali vsaj večina teh dijakov. Ti ljudje očitno izkoriščajo nezrelost mladeži v svoje namene, da bi s tem zlasti lahko pred javnostjo po državi opravičili svoje nasprotovanje pravični ureditvi položaja slovenske narodne manjšine. Ali ni dalje znak moralne mizerije dejstvo, da hujskači nikakor niso sposobni mobilizirati delavske mladine, čeprav zlonamerno skušajo tudi med to mladino ucepljati kliče strahu pred nekakšno »slovensko ne-

dalje na 8. strani ■

Tudi socialisti so končno vložili zakonski predlog

Prejšnji teden je osrednje vodstvo socialistične stranke priredilo v Rimu tiskovno konferenco, na kateri sta poslanca Fortuna in De Carli — ta je tudi strankin tajnik v Furlaniji-Julijski krajini — obrazložila zakonski predlog svoje stranke za zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji. Tudi socialistična stranka se je torej končno zganila in vložila v parlamentu zakonski predlog, ki se tiče zaščite naše manjšine. Zakonske predloge so v tej mandatni dobi do zdaj vložili senator Fontanari za Slovensko skupnost, komunisti in demokristjani.

Medtem se je v poslanski komisiji za ustavna vprašanja začela razprava o zakonskih predlogih za zaščito tako imenovanih manjših jezikovnih skupnosti in deželnih kultur, pri čemer so mišljeni Sardinci, Furlani, Okcitanzi itd., skupno namreč 13 jezikovnih skupin po vsej državi. V krogih glavnih italijanskih strank in parlamentarnih skupin prevladuje mnenje, naj bi poslanska komisija za ustavne zadeve nadaljevala s preučevanjem zakonskih predlogov za zaščito manjših jezikovnih skupnosti, medtem ko bi pristojna senatna komisija preučevala zakonske predloge, ki zadevajo Slovence. Takšno je tudi stališče, ki ga je pred kratkim zavzela enotna slovenska delegacija.

Senatna komisija za ustavna vprašanja je namreč v prejšnji zakonodajni dobi že bila opravila precejšnje delo, saj se je med drugim celo odločila za obisk v Furlaniji-Julijski krajini, da bi se na mestu

samem seznanila z manjšinsko problematiko. Delo pa nikakor ni steklo — očitno ni bilo pri nekaterih dobre volje — in je bilo prekinjeno z razpisom državnozborskih volitev.

Kot smo že povedali, se s tako metodo strinjajo vse glavne stranke, vendar do tega trenutka še niso sprejele uradnega sklepa, za kar je verjetno krivo tudi dejstvo, da nova senatna komisija še ni razpravljala o tej problematiki.

V političnem pogledu je gotovo važno, da se je za vložitev ustreznega zakonskega predloga odločila tudi socialistična stranka, se pravi politična formacija, v kateri je organiziran tudi del Slovencev v Italiji, in katere glavni tajnik je od zadnjih političnih volitev tudi predsednik vlade. V primerjavi s predlogom, ki so ga socialisti bili vložili v prejšnji zakonodajni dobi, vsebuje zadnji predlog nekatere spremembe in dopolnitve.

Pri tem je treba po našem omeniti predvsem tri točke. Socialistični zakonski predlog v prvem členu predvideva, da bo meje jezikovno mešanih območij v tržaški, goriški in videmski pokrajini določil predsednik vlade s svojim odlokom, potem ko bo prej zaslišal mnenje deželne vlade Furlanije-Julijske krajine. Naslednja točka se tiče ureditve šolstva s slovenskim učnim jezikom. Predlog določa, da predstavlja slovensko šolsko avtonomno enoto, kar prihaja do izraza zlasti z imenovanjem šol-

dalje na 2. strani ■

Po prekinitvi ženevskih pogajanj

Sporazum o evroraketah še vedno mogoč

V sredo, 23. novembra, se je sovjetska delegacija umaknila z ženevskih pogajanj o evroraketah. Umik je uradno sporočil vodja sovjetske delegacije Julij Kvicinski svojemu ameriškemu sogovorniku Paulu Nitzeju na kratkem srečanju, ki je potekalo na ameriškem veleposlaništvu v Ženevi. Kvicinski ni tedaj povsem pojasnil, ali gre za dokončno prekinitev pogajanj, tako da je na Zahodu tedaj prevladal vtis, češ da je umik sovjetske delegacije bržkone začasen.

Vse pa kaže, da je bilo to ugibanje le preveč optimistično. Že naslednjega dne je namreč tiskovna agencija TASS objavila izjavo sovjetskega partijskega in državnega voditelja Jurija Andropova, v kate-

ri je rečeno ne samo, da je SZ dokončno prekinila ženevska pogajanja o evroraketah, ampak tudi, da bo SZ izvedla vrsto protiukrepev v odgovor na namestitve raket Pershing 2 in Cruise v zahodni Evropi. Andropov je namreč napovedal, da bo SZ zaradi prekinitve pogajanj: 1. razporedila nove taktične jedrske rakete na ozemlju Nemške demokratične republike in Češkoslovaške; 2. prekinila enostransko zamrzitev nameščanja raket SS-20; 3. postavila nov sistem podmorniških jedrskih raket, ki bodo z vidika zemljepisne razdalje predstavljale za ZDA enako grožnjo, ki naj bi jo za SZ predstavljale rakete Pershing 2 in Cruise v zahodni Evropi.

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 4. decembra, ob: 8.00 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder; 10.30 Prenos košarkarske tekme C1 lige Jadran - Castelfranco Veneto; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba brez meja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 5. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 »Benečija '83«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Richard Wagner: Valkira (prvo dejanje); 11.25 Beležka; 12.00 Kralj (Atilij) v New Yorku; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarka problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 15.00 Šport; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorna skupina »Camerata Slovenica«; 18.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 6. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Iz očetove beležnice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Richard Wagner: Valkira (drugo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 »Ena bolha me grize«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Za zabavo in pouk — oddaja za pisani maldinski svet; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Od Mili do Devina; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Altistka Marta Valetič in pianistka Anna Luci Sanvitale v našem studiu; 18.00 Fadil Hadžić: »Centrala«. Radijski igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 7. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Richard Wagner: Valkira (tretje dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Človek, kam hitiš? 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 83«; 13.40 Glasbene raznolikosti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 16.00 »Ko trkam na nebesna vrata...«; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe Dore Pejačević; 18.00 Slučajnosti med literaturo in fantastiko; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 8. decembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Plamenka«. Radijski igra; 10.50 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Festival slovenske popevke v Trstu v letih 1963-64; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »To je pa laži!«; 16.00 Na goriškem valu; 16.30 Tja in nazaj; 17.10 Zbor »Obala« iz Kopra; 18.00 Četrtrkova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 9. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 14.35 Od ekrana do ekrana; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist Bogdan Kralj; 18.00 Kulturni dogodki; 18.25 Imena naših vasi; 18.30 Naborna glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 10. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Javni koncerti Slovenskega katoliškega prosvetnega društva »Mirko Filej« iz Gorice — Violinist Tomaž Lorenz, orglar Hubert Bergant; 11.10 Mešani zbor in tamburaški ansambel »France Prešeren« iz Boljunca; 11.30 Beležka; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas' b'le« — glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Zakajček in Vseved«; 14.30 Naš dobri stari radio; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Ljubljanski oktet; 18.00 Komorna igra: Dimitrij Kralj: »Velika požrtija«; 19.00 Radijski dnevnik.

Tudi socialisti so končno vložili...

■ nadaljevanje s 1. strani

skega deželnega nadzornika (intendanta), ki ima za šole s slovenskim učnim jezikom enake pravice kot šolski skrbnik za italijanske. Tretja točka, ki se nam zdi še posebno važna, je ureditev vprašanja družbeno-gospodarskega razvoja in urbanistike. Ustrezni člen določa, da načrti za nadaljnji družbeno-gospodarski razvoj in urbanistični načrti na jezikovno mešanih območjih ne smejo spreminjati njihovega narodnostnega značaja. V ta namen predlog predvideva, da bo v vseh pristojnih organizmih prisotno primerno število predstavnikov slovenske manjšine.

Vsebinsko socialističnega zakonskega predloga smo sicer le bežno prebrali, vendar imamo vtis, da je boljši in popolnejši od predloga, ki so ga bili socialisti vložili v prejšnji zakonodajni dobi. Odločno boljše je predvsem ureditev šolstva, pri čemer

se pozna sodelovanje slovenskega šolnika, ki so mu razmere na tem področju domače.

O problematiki zaščite slovenske narodne manjšine je, kot poroča italijanski tržaški dnevnik, pred dnevi govoril skupini tržaških italijanskih dijakov demokristjanski poslanec iz Trsta Sergio Coloni, ki je tudi podpisnik demokristjanskega zakonskega predloga za zaščito slovenske manjšine. Coloni je med drugim izrazil željo, da bi svoj zakonski osnutek sestavila in predložila tudi osrednja vlada, češ da bi to pospešilo parlamentarni postopek. Dosedanji molk vlade je vsekakor čuden, čeprav je znano, da razpolagajo njeni uradi z obilico gradiva, ki ga je zbrala tako imenovana komisija Cassandro, v kateri je sodelovalo tudi pet slovenskih predstavnikov. Zakaj ta komisija uradno še ni zaključila svojega dela?

Sporazum o evroraketah še vedno mogoč

■ nadaljevanje s 1. strani

Kot je znano, je SZ prekinila ženevska pogajanja o evroraketah in naznanila svoje nadaljnje korake v jedrski oboroževalni tekmi brž po zasedanju zahodnonemškega zveznega parlamenta, ki je v torek, 22. novembra, odobril namestitev evroraket na zahodnonemškem ozemlju. S tem je namreč postalo jasno, da SZ ne bo uspelo razbiti enotnosti med državami članicami Atlantskega zaveznitva, ki so pred štirimi leti sklenile, da bodo na enostransko sovjetsko oborožitev z evroraketami SS-20 odgovorile z namestitvijo Pershingov 2 in Cruisov, če do konca letošnjega leta ne bo prišlo do sporazuma za omejitev jedrskega oboroževanja na evropskem območju.

Sovjetska reakcija po zasedanju zahodnonemškega zveznega parlamenta, na katerem so odobrili namestitev evroraket, ni na Zahodu kdovekako presenetila. SZ je pač morala na nek način izraziti svojo nejevoljo nad dejstvom, da ji ni uspelo doseči takega položaja v jedrski oborožitvi, ki bi ji, kot vse kaže, zagotovil večji politični vpliv nad zahodno Evropo. Mnogi opazovalci pa menijo, da se bo morala SZ

prej ali slej sprijazniti s svojim neuspehom in da bo zato vprašanje evroraket prej ali slej spet predmet pogajanj. Ni rečeno, da bo do tega prišlo z obnovitvijo pravkar prekinjenih ženevskih pogajanj. Iz prestižnih razlogov si je namreč težko predstavljati, da bo SZ preklicala izjavo Jurija Andropova, po kateri naj bi bila ta pogajanja dokončno prekinjena. Mnogi opazovalci pa menijo, da vprašanje evroraket utegne postati predmet razgovorov v okviru pogajanj za globalno jedrsko razorožitev. To predvidevanje ali upanje do neke mere potrjuje dejstvo, da se v Ženevi nadaljujejo pogajanja START med SZ in ZDA, se pravi pogajanja o strateškem jedrskem orožju. Da bi bila takšna rešitev ne samo »politično« mogoča, ampak tudi »tehnično« sprejemljiva in v nekem smislu celo zaželjena, pa utegne izhajati iz dejstva, da so dosedanja ženevska pogajanja o evroraketah bila neuspešna delno tudi zato, ker so pogajalci zagovarjali različna stališča o tem, katere rakete so pravzaprav »evrorakete« in katere rakete spadajo k strateškemu jedrskemu orožju. Jasno je, da bi to vprašanje utegnili lažje rešiti v okviru pogajanj, ki bi zadevala vse vrste jedrskega orožja.

Zahodnonemški kancler Kohl optimist

Zahodnonemški kancler Kohl ima vtis, da Sovjetska zveza ne izključuje možnosti za povratek k ženevskim pogajanjem o evroraketah. Do tega prepričanja je prišel Kohl po natančni analizi pisma, ki mu ga je bil poslal sovjetski predsednik Andropov ob koncu minulega tedna. Kancler je dodal, da Andropov v pismu kritizira sklep nemškega parlamenta o namestitvi novih raket na srednji domet; sovjetski predsednik izreka upanje, da bodo ta sklep preklicali. Vsekakor pa v pismu ni kakih posebnih zahtev in tudi ne groženj, pač pa se da v njem razbrati določeno načelno pripravljenost na ponoven razmislek o obnovitvi ženevskega dialoga.

Pozitivna znamenja vidi Kohl tudi v tem, da so se v Ženevi normalno obnovila ameriško-sovjetska pogajanja o omejevanju strateškega oboroževanja START. Bonnski kancler pa vidi spodbudno znamenje tudi v tem, da so nekatere države sovjetskega bloka po njegovih ugotovitvah razočarane nad ženevsko prekinitvijo in da si želijo obnovitev pogajanj.

Med nagovorom na člane diplomatskega zbora v Bonnu je Kohl utemeljil pravilnost parlamentarnega sklepa o nameščanju evroraket s potrebo po jamstvih za ravnovesje moči. Glavni cilj Zahodne Nemčije pa ostaja slej ko prej zaščita miru in svobode.

Zaključek 50. jubilejnega zasedanja v Trstu Italjug Jugital

V kongresni dvorani tržaškega velesejma se je 25. novembra zaključilo z odobritvijo treh resolucij jubilejno zasedanje mešanih trgovinskih zbornic Italije in Jugoslavije.

Pomen zasedanja je razviden tudi iz dejstva, da sta bila navzoča ministra za zunanjo trgovino obeh držav Capria in Bojanić. Ministra sta imela govora, v katerih sta obrazložila gospodarski položaj v Italiji oziroma Jugoslaviji ter važnost medsebojnega politično-gospodarskega sodelovanja.

Minister Capria je potrdil upravičenost raznih zahtev, katere postavljajo gospodarski operaterji. Opozoril je na tako imenovano globalizacijo gospodarstev, to je na njihovo vključitev v svetovne tokove zunanje trgovine in gospodarskega razvoja. V vodilnih razvitih državah — kot so Združene države, Japonska in Zahodna Nemčija — se kažejo prvi znaki obrata v mednarodni krizi in novega vzpona. Izrekel je željo, da bi ta vzpon zajel tudi druge države, zlasti Italijo in Jugoslavijo. Za ta namen pa je treba zlasti pobijati inflacijo, da se z znižanjem cen poveča konkurenčnost proizvodov na svetovnih tržiščih. Gospodarska politika mora temeljiti na prenovitvi proizvodnje in financ.

Capria je poudaril v zvezi z italijansko-jugoslovanskimi odnosi, da je politična solidarnost celo važnejša od gospodarske ter je treba v tem okviru reševati vprašanje tako imenovanih občutljivih proizvodov v zunanji trgovini. Važna je predvsem splošna smer razvoja medsebojnih odnosov ter ne toliko dejstvo, ali ima primanjkljaj v trgovinskih odnosih Jugoslavija ali morda Italija. V prvih devetih mesecih letos je imela Jugoslavija primanjkljaj 120 milijonov dolarjev, kar pa je manjši znesek kot lani, ter so izmenjave na poti uravnoveševanja.

Minister Bojanić se je navezal na poročila operaterjev o obmejni trgovini ter o višjih oblikah gospodarskega sodelovanja na obmejnem področju. Obmejna trgovina bo letos dosegla kar 25% meddržavne trgovine med Italijo in Jugoslavijo.

Jugoslavija — je dejal Bojanić — skuša s stabilizacijsko politiko zmanjšati inflacijo, ki je oktobra dosegla 35%, znižati primanjkljaja trgovinske in plačilne bilance ter redno plačevati dolge v tujini. Primanjkljaj trgovinske bilance bi se moral letos znižati na dve milijardi dolarjev in primanjkljaj plačilne bilance na 400 milijonov dolarjev.

Ob koncu zasedanja so operaterji, ki so zastopali okrog 300 italijanskih in jugoslovanskih podjetij ter je bilo to doslej največje takšno gospodarsko zasedanje, odobrili tri resolucije. Prva se tiče meddržavne trgovine ter gospodarskega sodelovanja na obmejnih področjih, druga se nanaša na dolgoročno proizvodno kooperacijo ter tretja obravnava finančno in bančno-zavarovalno sodelovanje.

Resolucija o trgovini poudarja, da je treba odpraviti vse ovire, tudi začasnega značaja, za medsebojne izmenjave ter mo-

ra birokracija hitreje izdajati upravna dovoljenja ali licence. Ne bi smelo biti omejitev razen predpisov, o katerih sta se s posebno pogodbo dogovorili Jugoslavija in Evropska gospodarska skupnost, vštevši seveda Italijo.

Glede obmejne trgovine ista resolucija pojasnjuje, da je treba ustanoviti v okviru mešanega odbora za gospodarsko sodelovanje posebno komisijo za obmejno področje. Ta naj bo pristojna za določanje blagovnih list in druge ukrepe, ki zdaj spadajo pod dolgotrajno birokracijo parlamenta. Jugoslovanski izvoz po listi A ne bi smel spadati pod prelevmane Evropske gospodarske skupnosti. Hitreje je treba odobravati kontingente za sejem Alpe-Adria in za prevoze je treba odobriti večje število dovoljenj. To je važno zlasti za Gorisko, kjer je veliko število slovenskih prevoznikov. Enako je treba zmanjšati birokracijo za plačilo po avtonomnih računih za Trst ter Gorico-Videm. Nekaj izboljšanja bo s 1. decembrom s prenosom nekaterih pooblastil od Banke Italije na pooblašene banke.

Resolucija o dolgoročnem proizvodnem sodelovanju se enostavno sklicuje na zasedanje obeh zbornic, ki je bilo lanskega leta v Opatiji. Že takrat so priporočili večjo gibčnost zakonodajnih predpisov na tem področju, ki je vedno večje važnosti. Sedaj trgovina v okviru te kooperacije doseže samo 10%, kar je nezadovoljivo, zlasti če pomislimo, da celo obmejna trgovina doseže 25%.

Resolucija o bankah in financah izraža željo po večjem kreditiranju Jugoslaviji tako v zvezi z blagovnimi posojili za

jugoslovanski uvoz kot z refinanciranjem jugoslovanskih dolgov. Italija je pred kratkim potrdila Jugoslaviji posojilo 135 milijonov dolarjev, pri čemer odpadeta dve vsoti po 70 in 30 milijonov dolarjev na zunanjo trgovino ter 35 milijonov na odložitev dolgov.

Na zasedanju je bil večkrat omenjen tudi jugoslovanski polog, ki otežuje prehod meje. V tej zvezi naj samo spomnimo na izjavo, katero je dal predsednik Pertini med nedavnim obiskom v Trstu, ko je dejal: »Trst je simbol meje, ki razlikuje, a ne ločuje«.

E. V.

—o—

OBETA SE ŽIVAHEN KONGRES

Kot poročajo italijanske tiskovne agencije, utegnejo na rednem letnem kongresu Južnotirolske ljudske stranke, ki bo 17. decembra v Meranu, razpravljati tudi o vprašanju samoodločbe. V pričakovanju kongresa je bila predložena resolucija, ki se zavzema za spremembo strankinega statuta, in sicer za spremembo tistega člena, ki omenja samoodločbo kot neodtujljivo pravico. V resoluciji predlagatelji zahtevajo, naj se člen tako popravi, da bo pravica do samoodločbe tudi tesno povezana z listino Organizacije Združenih narodov o človekovih pravicah.

Resolucijo so predložili tisti člani Južnotirolske ljudske stranke, ki se zavzema za samoodločbo. Pripadniki Heimatbunda so pred kratkim izstopili iz Južnotirolske stranke in predložili na zadnjih deželnih volitvah lastno kandidatno listo, na kateri je bil izvoljen en svetovalec. O vsebini resolucije bo 10. decembra razpravljala strankin razširjeni izvršni odbor, ki bo moral določiti dnevni red kongresa in bo torej sklepal, ali naj se resolucija predloži kongresu ali ne.

Velik uspeh ansambla Synthesis 4

Šolsko leto na šoli Glasbene matice se je začelo pred dobrima dvema mesecema in delo profesorjev in gojencev je že obrodilo nekaj sadov. Poleg mladinskega zbora, ki je dobro znan naši zamejski skupnosti, saj lahko večkrat zasledimo vesti o njegovih uspehih tako v našem tisku kot po radiu, delujejo po raznih podružnicah tudi druge in drugačne skupine, ki žanjejo lepe uspehe v vsedržavnem in tudi v mednarodnem merilu.

Pri podružnici Glasbene matice v Boljuncu deluje letos že šesto leto harmonikarski ansambel Synthesis 4, ki ga vodi profesor Claudio Furlan. O njegovem delovanju smo v našem listu že poročali, tako da ga naši bralci že poznajo in ga zato ni treba posebej predstavljati. Ob koncu prejšnjega tedna je ponovno dosegel lep uspeh, tokrat v Castelfidardu pri Anconi, kjer se je že tretjič udeležil tekmovanja, ki ga vsako leto prirejajo pod pokroviteljstvom tovarne harmonik Excelsior. Nastopil je s skladbo nemškega skladatelja Rudolfa Würthnerja Variacije za harmonikarski orkester in s Tangom iz Ballett-Suite Hansa Brehmeja v priredbi prej omenjenega skladatelja. S svojo izvedbo pred o-

cenjevalno komisijo je zaslužil 100 točk, kar pomeni najvišjo možno oceno in to je največji uspeh, ki ga je do danes dosegel. S to zmago med ansambli, ki so šteli nad dvanajst članov, je bil tudi najboljši med vsemi nastopajočimi skupinami tudi iz drugih kategorij in je zato prejel poleg pokala za nagrado tudi harmoniko.

Poleg ansambla so v Castelfidardu nastopili tudi solisti in tudi ti so bili uspešni. Corrado Rojac, ki je tekmoval in zmagal med harmonikarji od 14. do 16. leta starosti, je bil najboljši tudi med vsemi zmagovalci ostalih kategorij. Vsi tako uvrščeni so namreč morali izvajati svoje skladbe še enkrat, zato da so sodniki lahko proglasili najboljšega med njimi, ki je tako, kot najboljši ansambel, dobil harmoniko. V mlajši kategoriji je spet zmagal naš harmonikar, in sicer Aleks Mahnič, tako da je tudi on spet ponovil svoj nastop za harmoniko. In to še ni vse. Nastopili so še Maurizio Marchesich, Mitja Lorenzi in Aleksij Jercog, ki so se tudi dobro odrezali, saj so vsi dobili nad 90 točk. Uspeh je bil lep in tudi navdušenje veliko, tako da se že snujejo načrti za bodoče delo in upamo ter želimo, da bo še naprej tako uspešno.

Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v znamenju 20-letnice

Revija cerkvenih pevskih zborov v Trstu, ki jo v tem času že tradicionalno prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov, je letos potekala v znamenju dvajsetletnega delovanja Zveze. Okrogla obletnica torej, ki pa potrjuje pravilnost in daljnovidnost ustanoviteljev Zveze, saj se je pevska kultura na Tržaškem v zadnjih časih močno izboljšala tudi po zaslugi njenega delovanja. Mladina, ki je zrasla iz otroških zborov, začenja povsod in tudi po korih sodelovati pri petju, to pa je že prvi korak h kvalitetnejšemu petju.

Kdor spremlja delovanje Zveze od njene začetka ali tudi samo v zadnjih letih, je nedvomno opazil, da je Zveza cerkvenih pevskih zborov bila pobudnica številnih kompozicijskih natečajev, oziroma, da

Ekonomist — Društvo slovenskih ekonomistov v Italiji prireja v sredo, 7. decembra, ob 19. uri v Gregorčičevi dvorani v ulici svetega Frančiška 20 v Trstu, predavanje o aktualnih vprašanjih gospodarskega razvoja v Jugoslaviji. Govoril bo prof. Aleksander Bait, direktor Ekonomskega inštituta pravne fakultete v Ljubljani in član jugoslovanske zvezne komisije za gospodarsko stabilizacijo.

so mnogi koncerti, revije, priložnostni nastopi moških, mešanih in otroških zborov bili priložnost za nastanek novih skladb naših zamejskih skladateljev. Ne gre tu samo za pesmi z liturgičnim namenom ali verske vsebine, ampak tudi za »posvetne« zborovske skladbe, ki tako bogatijo zbiralnico slovenskega zborovskega petja. Ta tradicija je bila potrjena tudi letos, saj so nekateri zbori v nedeljo peli prave novosti in tudi nalašč za letošnjo revijo napisane skladbe. Drugi pa so izvajali skladbe, ki jih poredko slišiš, a ki jih je vredno ovrednotiti, kot na primer Filejevo, na besedilo Ljubke Šorli, »Tožba umirajočega«. Pojavljajo se novi skladatelji, kot so prof. Mamolo, mladi Hilarij Lavrenčič, in neznani avtor Scherza, ki ga je pel barkovljanski zbor, veteran zborovskega petja gospod Cveto Marc. Pravi klasiki, brez katerih si ne moremo več predstavljati naših pevskih koncertov, pa so skladbe Vrabca, Maliča in Hareja. Slednji je tudi uglasbil besedilo Saše Martelanca »Vrnite se, sanje«, ki ga je pel zbor »sv. Jerneja« z Opčin.

Kaže torej, da imamo nov vzpon kvalitete glasbene ustvarjalnosti, ki potrjuje rast zamejskega zborovskega petja. Vsekakor se je tudi močno izboljšal kriterij

izbiranja skladb iz zakladnice slovenske in svetovne zborovske literature, kar dokazuje, da pevovodje glede na sposobnosti pevskega sestoja izbirajo in vadijo skladbe, ki so bolj sveže in zato za poslušalce in pevce same bolj zanimive.

Na letošnji Reviji je nastopilo 16 zborov. Po vrsti so to bili Cerkevni zbor Nova sv. Antona, Zbor »Sv. Jernej« z Opčin, Dekliški zbor »Devin«, Barkovljanski cerkevni zbor, Ženski zbor »Boljunec«, Cerkevni zbor iz Rojana, Zbor »Mačkole«, Tržaški oktet, Tržaški mešani zbor, Fantje izpod Grmade, Cerkevni ženski zbor »Repentabor«, Cerkevni zbor iz Sv. Križa, Dekliški zbor »Slovenski šopek«, Cerkevni zbor iz Skednja in zbor »Marij Kogoj« od Sv. Ivana. Sklepno pesem »Rodni grudi«, besedilo Ljubke Šorli, je uglasbil Stane Malič. Svojo krstno izvedbo je doživela prav na lanskim reviji ZCPZ, letos pa so jo skupno zapeli zbori »Marij Kogoj«, »Sv. Jernej« in cerkevni zbor iz Rojana.

Organizatorji so na začetku prvega dela nagradili tiste organiste, zborovodje in pevce, ki že več desetletij neutrudno vadijo, orglajo ali pojejo pri bogoslužju po naših cerkvah. Zelo zaslužno je tudi, da je Zveza cerkvenih pevskih zborov, ob 20-letnici svojega delovanja, izdala brošuro z naslovom »Slovensko cerkveno petje na Tržaškem«. V njej lahko po abecednem vrstnem redu preberemo prispevke raznih ljudi o delovanju cerkvenih pevskih zborov v šestindvajsetih cerkvah na Tržaškem. Kot je rekel predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov prof. Harej, je to publikacija, ki predstavi delovanje cerkvenih zborov. Gre za publikacijo, ki naj bi bila pobuda za še temeljitejšo preučitev zgodovine cerkvene glasbe, vsekakor pa je pričevanje, ki dokazuje veliko kulturno, versko in narodnoobrambno vlogo, ki so jo in jo še imajo cerkveni pevski zbori med našim ljudstvom.

S SEJE IZVRŠNEGA ODBORA SLOVENSKE SKUPNOSTI V TRSTU

Izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu je na svojem zadnjem zasedanju z obžalovanjem vzel na znanje, da se postopek za parlamentarno razpravo o predlogih glede globalne zaščite Slovencev v Italiji še ni premaknil z mrtve točke. Ob zadnjih poskusih netenja nestrpnosti in širjenja nerazumevanja do potreb in pravic slovenske narodne skupnosti med italijanskim dijaštvom v Trstu se je Slovenska skupnost zavzela za strpno soočenje mnenj, istočasno pa je obsodila šovinistične nestrpnosti, ki motijo sožitje.

Glede samega pojma »globalne zaščite« pa je izvršni odbor SSK izjavil, da lahko Slovenci sprejemamo izključno pravično in primerno zakonodajo in da ne zaslužijo imena »globalna zaščita« predlogi nekaterih sil in skupin, ki želijo v bistvu omejevati pravice, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb in iz italijanske ustave.

Na seji se je izvršni odbor Slovenske skupnosti tudi poklonil spominu rajnega inženirja Vladimira Baka, ki je stranko vestno in delavno zastopal v rajonski konzultu za Sv. Ivan - Lonjer - Katinaro in v tamkajšnji strankini sekciji.

RAZLAŠČANJE SLOVENSKE ZEMLJE

Te dni so slovenski kmetje z Opčin dobili poziv, s katerim jih občina obvešča, da bodo začeli meritvena dela na zemlji, ki jo bodo nato razlastili. Načrt o gradnji ljudskih stanovanj je občina odobrila že leta 1978, veljaven pa je postal dve leti kasneje. Ta stanovanja pa bi morali graditi v glavnem na slovenski zemlji na Opčinah, pri Svetem Ivanu, pri Svetem Sergiju, v ulici Flavia v industrijski coni in še na Kolonkovcu, kjer pa so meritvena dela že opravili pred dvema letoma. Takrat so se naši kmetje in naše stanovske organizacije temu ukrepu zoperstavili, tržaška občina pa je prav zato naročila neki bolonjski družbi, naj pripravi načrt o reviziji tega sklepa. Načrta o reviziji še niso pripravili, zato je poziv o merjenju razlašene zemlje povsem nepričakovan,

Ob 40-letnici Partizanskega dnevnika

V soboto, 26.11., je bila v Kulturnem domu v Trstu slovesnost ob 40-letnici izida prve številke Partizanskega dnevnika. Dne 26. novembra 1943 so namreč v majhni vasi Zakriž nad Cerknim tiskali prvo številko edinega partizanskega dnevnika v takratni podjarmljeni Evropi. Osrednji govor je na slovesnosti imel odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bogo Samsa; spomnil se je tudi nekaterih preminulih časnikarjev, ki so s svojo osebnostjo dali dnevniku trajen pečat. V imenu deželnega sindikata časnikarjev Furlanije - Julijske krajine je dnevniku čestital tajnik Vojmir Tavčar.

Sledilo je podeljevanje nagrad »Albin Bubnič«. Nagrade je izročil Bogo Samsa, utemeljitve pa je v imenu ocenjevalne komisije prebrala Nadja Kriščak. Za spise in študije na temo: »Ustno izročilo: Življenje in navade v naših krajih v preteklosti«, so bili nagrajeni Mavricij Buzinelli iz Krmina, Alenka Bullo z nižje srednje šole Ivan Cankar v Trstu, Damjan Lutman z nižje

srednje šole Ivan Trinko v Gorici, skupina dijakov učiteljskega Slomšek v Trstu, in sicer Barbara Boneta, Dana Danev, Alenka Deklič, Katja Frančeskin, Miro Hrovatin, Erika Kojanec, Anamarija Križmančič, Katja Legiša, Martina Malalan, Sandra Milič, Kristina Pahor, Vilma Purič, Tanja Sedmak, Elena Škabar, Mirella Švara in Katja Verginella. Nagrade so še prejele dijakinje Državnega strokovnega zavoda za trgovinstvo Ivan Cankar v Gorici Nada Devetak, Erika Mužina, Majda Bordon in Sara Zobec, nagrado za univerzitetne študente pa je prejela Marta Verginella. Komisija je nato nagradila še štiri šole, in sicer Slovensko učiteljske Slomšek iz Trsta, nižjo srednjo šolo Ivan Trinko iz Gorice, Srečko Kosovel z Opčin in Simon Gregorčič iz Doline.

Odsek za zgodovino in etnografijo pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu pa je pripravil dokumentarno razstavo o PARTIZANSKEM DNEVNIKU, Milan Pahor je podal zgodovinski oris tedanjih časov.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
GOSTOVANJE GLEDALIŠKE SKUPINE

»LA COMUNE«

Dario Fo' - Franca Rame

LA COPPIA APERTA
(Odprta zakonska zveza)

Igrata Franca Rame in Nicola De Buono

Režija, scena in kostumi: Dario Fo'

V KULTURNEM DOMU V TRSTU DO SOBOTE, 3. DECEMBRA, OB 20.30.

Delegacija zamejskih Slovencev v Ljubljani

Predsednik slovenske vlade Janez Zemljarič je v ponedeljek, 28. 11., sprejel v Ljubljani delegacijo slovenske narodne manjšine v Italiji, ki so jo sestavljali Boris Iskra za komunistično partijo, Marjan Terpin za Slovensko skupnost, Filibert Benedetič za socialistično stranko, Boris Race za Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo, Damjan Paulin za Svet slovenskih organizacij in Viljem Černo za Slovence v videmski pokrajini. Ob sklepu pogovora je bilo objavljeno poročilo, ki pravi, da se je »predsednik izvršnega sveta skupščine Socialistične republike Slovenije Janez Zemljarič pred odhodom na uradni delovni obisk v Rim, kamor ga je povabila italijanska vlada, pogovarjal z enotno slovensko delegacijo iz Italije. Delegacija je predsednika izvršnega sveta, nadaljuje poročilo, seznanila s položajem slovenske narodne skupnosti, z zahtevami za izboljšanje njenega položaja in čimprejšnji sprejem zakona o globalni zaščiti ter z drugimi predlogi za celovito uresničevanje določil osimskih sporazumov in za krepitev jugoslovansko-italijanskega sodelovanja«.

Predsednik slovenske vlade Janez Zemljarič je dopotoval v Rim v četrtek, kjer ima pogovore z zunanjim ministrom Andreottijem, jutri pa ga bo sprejel predsednik vlade Craxi.

—o—

ZA IZPOPOLNITEV ZAKONA ZA UPRAVNE VOLITVE

Pred dnevi so deželni svetovalci Furlanskega gibanja in Slovenske skupnosti

vložili v deželnem svetu skupen zakonski predlog, ki se tiče predpisov za upravne volitve. Predlog so podpisali svetovalci De Agostini, Puppini in Štoka. Vsebuje en sam člen, ki določa, da smejo stranke, zastopane v deželnem svetu, vlagati kandidatne liste na občinskih in pokrajinskih volitvah, ne da bi bile dolžne zbirati podpise predlagateljev. V bistvu gre za izpolnitev državnega zakona št. 161 z dne 3. maja 1976. Takšna olajšava je že priznana strankam, ki imajo svoje zastopnike v parlamentu. Dve deželi s posebnim statutom — Sicilija in Tridentinska-Južni Tirol — sta to vprašanje že uredili z deželnim zakonom.

SVETOVALEC ŠTOKA SE JE SREČAL Z ODBORNIKOM BRANCATIJE

Te dni se je deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka srečal z deželnim odbornikom za športne dejavnosti Brancatijem, s katerim se je pogovarjal o pobudi za gradnjo nove telovadnice v Gorici. Za uresničitev te pobude se odločno zavzema Športno združenje Olympia. Izgradnja telovadnice bi bila nadvse koristna pridobitev, poudarja deželni svetovalec Slovenske skupnosti, ne samo za potrebe slovenske športne mladine, temveč za vse goriško mesto.

Oba sogovornika sta se strinjala, da je pobuda za izgradnjo telovadnice v ulici XX. septembra v Gorici nadvse pomembna, zaradi česar bi jo morala deželna uprava primerno in ustrezno podpreti.

SINODA VIDEVSKE NADŠKOFIJE

V nedeljo, 27. 11., se je začela peta sinoda videmske nadškofije, ki bo trajala pet let. Prva faza sinode, ki jo je pred dnevi orisal častnikarjem videmski nadškof Battisti, bo imela za izhodišče spoznavanje važnosti videmske nadškofije. Msgr. Battisti je pri tem poudaril, da se je skupnost vernikov videmske škofije v zadnjih letih močno spremenila, kar je spravilo v krizo tradicionalne vrednote, na katerih je prej temeljila.

Sinoda bo tudi zato pomembna, ker bo morala »uzakoniti« novo liturgijo in v tej zvezi tudi pravno urediti rabo slovenskega jezika pri verskih obredih in sploh v bogoslužju.

»SPOŠTOVATI

NARODNO MANJŠINO

POMENI DOSLEDNO SPOŠTOVATI ČLOVEKOVO OSEBNOST«

(msgr. Battisti - nadškof v Vidmu - TG 3 - 30.1.1983)

DE MITA

V FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

V petek, 25. t. m., je bil na obisku v Furlaniji-Juljski krajini glavni tajnik Krščanske demokracije De Mita. Njegov obisk sodi v niz priprav na strankin vsedržavni kongres, ki bo konec prihodnjega februarja. De Mita se je v Trstu sestal s predsednikom deželne vlade Comellijem, s tržaškim županom Richettijem, z župani vseh štirih pokrajinskih glavnih mest in s krščansko-demokratskimi deželnimi svetovalci.

V Tržiču se je popoldne kratko srečal z voditelji svoje stranke na Goriškem. Po krajšem ogledu Pordenona je De Mita zvečer vodil zasedanje v Vidmu, ki so se ga udeležili številni krščansko-demokratski predstavniki iz Furlanije-Juljske krajine. Zasedanje je potekalo pod geslom: »za novo Krščansko demokracijo«. Ob sklepu zborovanja, ki se je začelo s poročilom deželnega tajnika Biasuttija, je spregovoril glavni strankin tajnik De Mita, ki je poudaril, kako mora Krščanska demokracija ostati središčna politična sila v državi, ki naj še dalje jamči za demokratično ravnanje v Italiji. De Mita se je med pogovori z župani in predstavniki deželne uprave seznanil zlasti s kočljivo gospodarsko problematiko v Furlaniji-Juljski krajini.

SPREJEM NA JUGOSLOVANSKEM KONZULATU

Ob jugoslovanskem državnem prazniku, ki je letos sovpadal s pomembnimi obletnicami v zgodovini narodov Jugoslavije, je jugoslovanski generalni konzul v Trstu Drago Mirošič s soprogo priredil v ponedeljek, 28. 11., sprejem v prostorih generalnega konzulata. Sprejema so se udeležili številni predstavniki civilnih in vojaških oblasti iz vse dežele Furlanije-Juljske krajine. Prisotni pa so bili tudi številni predstavniki slovenskega političnega, kulturnega in gospodarskega življenja v naši deželi.

Visoki priznanji za Branka Marušiča

V četrtek, 24. 11., je predsednik skupščine občine Nova Gorica Zorko Debeljak priredil sprejem za Branka Marušiča, ravnatelja Goriškega muzeja. Povod za to slovesnost sta bili dve priznanji, ki ju je Marušič pred kratkim prejel: plaketa Zveze muzejskih društev Jugoslavije in Valvasorjeva nagrada. Odlikovanec je že skoraj dve desetletji na čelu Goriškega muzeja, ki se je pod njegovim vodstvom razvil v ugledno strokovno institucijo, usmerjeno ne samo v ožjo muzejsko, temveč tudi v raziskovalno dejavnost. Sedež ima na gradu Kromberk, poleg tega pa mu pripada še več muzejskih zbirk na Primorskem. Delo Goriškega muzeja pa se ne omejuje le na ozemlje v SR Sloveniji, marveč po svojih močeh nudi strokovne usluge tudi raznim slovenskim organizacijam in posameznikom v zamejstvu, plodno sodeluje tudi s sorodnimi ustanovami v Furlaniji-Juljski krajini.

Ravnatelj Goriškega muzeja Branko Marušič se poleg svoje upravne funkcije že vrsto let načrtno ukvarja s preučevanjem politične zgodovine goriških Slovencev v 19. stoletju in do prve svetovne vojne. Sad teh raziskav so številni strokovni članki v revijah zgodovinskega značaja,

pogosto pa se oglašja tudi v dnevnem tisku, kjer posrečeno povezuje politične in socialne probleme polpretekla doba z današnjo aktualno problematiko, zlasti kar zadeva odnose med sosednjima narodoma na našem ozemlju. Kot temeljit poznavalec goriške zgodovine je Marušič večkrat gost tudi v zamejstvu, saj s predavanji in članki sodeluje tako v slovenskem kot italijanskem kulturnem okolju.

Branku Marušiču za obe priznanji iskreno čestita tudi naš list.

—o—

100 LET PROSVETNEGA DELA V ŠTEVERJANU

Slovensko katoliško prosvetno društvo Francišek Borgia Sedej v Števerjanu je v nedeljo proslavilo 100-letnico ustanovitve domačega katoliškega kulturnega društva. Člani in članice so v okviru Dramske skupine uprizorili Linhartovo Županovo Miko. Nastopila sta še otroški zbor pod vodstvom Anke Černic in ansambel Lojzeta Hledeta. Posebne pozornosti pa je bil deležen Mešani zbor Sedej, ki ga od leta 1948 neprekinjeno vodi Herman Srebrnič. Njemu je izročil priznanje domači župan Stanislav Klanjšček.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Bliža se 850-letnica stiškega samostana

Kot je znano, potekajo v cistercijskem samostanu v Stični na Dolenjskem že dalj časa obsežna obnovitvena dela, zlasti še od takrat dalje, ko je vodstvo te starodavne cerkvene ustanove prevzel opat dr. Anton Nadrah. Samostanska bazilika je bila v 17. stoletju barokizirana, vendar se pod tem novejšim plaščem še skrivajo zidovi prvotne romanske cerkve iz 12. stoletja. Zraven cerkve so prizidana obsežna samostanska poslopja, v katerih se odlikujejo zlasti gotski križni hodnik, samostanska obednica — refektorij z bogatimi štukaturami in baročna opatova kapela, ki je bila pred nekaj leti vzorno restavrirana.

Civilne oblasti so pred kratkim vrnilo tisti del samostana, ki sta ga uporabljali tamkajšnja osemletka in gimnazija, po končani obnovi pa bo tam postavljena muzejska zbirka krščanske kulture na Slovenskem. Razstava bo najprej prikazala čas pozne antike, nato pokristjanjenje, prve prafare in pomembne samostane, umetnost 13. in 14. stoletja, romarska središča doma in na tujem, beraške redove, ustanovitve ljubljanske in ostalih škofij, turške vpade in tabore, kmečke upore, reformacijo, katoliško obnovo, nova romarska središča in nove redove, obdobje baroka, janzenizma in jožefinizma, umetnost 19. stoletja in novejšo dobo. Zbirka bo skratka predstavila

razvoj krščanstva na Slovenskem in bo vključevala, kolikor bo seveda možna pridobitev, tudi originalne umetnine in dokumentarne predmete. Poseben oddelek bo namenjen tim. stiški zbirki, tj. umetninam in dragocenostim, ki jih hrani stiški samostan.

V soboto, 5. novembra so v obnovljenem delu samostana odprli stalno zbirko stiškega cistercijskega, akademskega slikarja patra Gabrijela Humeka. Slovesne otvoritve so se udeležili predstavniki civilnih in cerkvenih oblasti ter slovenske kulture, prireditve je istočasno pomenila uvod v 850-letnico stiškega samostana, ki bo prihodnje leto. Ta jubilej bo spremljalo več znanstvenih zborovanj, ki bodo hkrati počastila 900-letnico kartuzijskega reda in 750-letnico ustanovitve nekdanjega cistercijskega samostana v Kostanjevici na Dolenjskem. Omenjeni simpoziji bodo odlična priložnost, na kateri bodo strokovnjaki lahko vsestransko pretresli pomen srednjeveških redov za kulturni, duhovni in tudi gmotni dvig takratnega slovenskega ljudstva. Ne smemo namreč pozabiti, da so bili v srednjem veku prav samostani, v času, ko mesta še niso imela odločilne vloge, središča takratnega življenja ter nosilci kulturnega in gospodarskega napredka.

Katalog ZTT 1983-84

Dejavnost Založništva tržaškega tiska na področju periodičnih publikacij je bržkone dovolj znana vsej naši javnosti: pri njem izhajajo Primorski dnevnik, benečanski štirinajstodnevnik Novi Matajur, italijanski štirinajstodnevnik Bollettino d'informazione degli sloveni in Italia, otroški mesečnik Galeb, mesečnik Turistični informator in letni almanah Jadranski koledar. Gotovo pa sta manj znana obseg in značaj njegove dejavnosti na področju knjižnih, ploščnih in kasetnih izdaj tudi zato, ker je le-ta živahneje zaživela šele v zadnjih letih. Kakšne so osnovne značilnosti te dejavnosti ZTT, pa je mogoče z lahkoto razbrati iz njegovega pravkar objavljenega kataloga za leto 1983-84, ki seveda omogoča sintetičen pogled nanjo.

Prvi zanimiv podatek je, da katalog navaja približno 130 knjig in 40 plošč ter kaset. Res je, da so nekatera izmed naštetih del izšla v sodelovanju z drugimi slovenskimi založbami (zadnji čas predvsem s celovško založbo Drava), a vendar gre za sorazmerno precejšnjo količino. Iz kataloga je nadalje razvidno, da gre za dokaj pestro založniško produkcijo, ki sega od leposlovja do družboslovja, etnologije, muzikologije, spominov itd. Avtorji objavljenih del so seveda v dobru meri iz našega zamejstva (npr. Ivanka Herold, Boris Pangerc, Josip Tavčar, Irena Zerkal, Miroslav Košuta, Alenka Rebulina - Tuta, Rafko Dolhar, Gojmir Budal, Marija Pirjevec, Anton Kacin, Emidij Susič, Danilo Sedmak, Pavel Merku, Viljem Černo, Paolo Petricig itd.), a številna druga imena (npr. Florjan Lipuš, Josip Vidmar, Bojan Štih, Mitja Ribičič, Vekoslav Grmič, Jože Toporišič itd.) dokazujejo, da ZTT nikakor ne bo bita zgolj zamejska ustanova. Iz navedenih imen je tudi razvidno, da idejno - politična usmerjenost ZTT ni ozko začrtana, seveda v mejah »enotnega slovenskega kulturnega prostora...«

Poseben poudarek zaslužijo italijanske izdaje ZTT, ki segajo od prevodov slovenskih klasikov, kot je npr. Martin Krpan, do prikazov zgodovine in sedanjega stanja slovenske narodne skupnosti v Italiji. Takih izdaj je doslej skupno 32. Gre za dragoceno dejavnost, ki zasluži posebno pozornost, saj je npr. znano, kako malo možnosti ima na razpolago Italijan, ki bi se hotel nekoliko seznaniti s slovensko kulturno in drugačno resničnostjo, a ne pozna našega jezika. Z italijanskimi izdajami ZTT stopa na pot, ki jo je zadnje čase odločneje ubrala npr. tudi celovška Mohorjeva družba z izdajami v nemščini. Zdi se, da je v tem dokaj uspešna, tudi z gmotnega vidika.

Posebne omembe je tudi vredno, da ZTT posveča precejšnjo pozornost otroškim izdajam, tako knjižnim kot ploščnim in kasetnim. Ni potrebno posebej poudariti, da tudi te izdaje popolnoma hudo vrzel v življenju naše narodne skupnosti.

Sploh bi o dosednji produkciji ZTT lahko rekli, da skuša zadostiti nekaterim povsem osnovnim potrebam tukajšnjega kulturnega življenja. Glede samega kataloga pa bi radi le mimogrede pripomnili, da v njem pogrešamo letnice izida posameznih del.

—O—

POPRAVEK

V prejšnji številki Novega lista je prišlo do napake v članku Pred izidom goriških mohorjevk. Stavek: »Kot smo slišali, bo družba to knjigo izdala v sodelovanju s celjsko Mohorjevo družbo«, je zgrešen. Pravilno se glasi: »Kot smo slišali, bo družba to knjigo izdala v sodelovanju s celovško Mohorjevo družbo«.

Slovensko cerkveno petje na Tržaškem

Odbor Zveze cerkvenih pevskih zborov je med pripravami za praznovanje 20-letnice svojega delovanja dal pobudo za preučitev zgodovine slovenske cerkvene glasbe na Tržaškem. Gre za hvale vredno pobudo, ki se nam predstavlja v lični brošuri z naslovom »Slovensko cerkveno petje na Tržaškem«. Številni pisci so posredovali prispevke o zgodovini cerkvenega petja v 25 krajih.

Uvodno je zabeležena misel, da »prikaz ni popoln, ker ni zadostnih virov ali so pomanjkljivi in različni sta tudi človeški pristop in doprinos. Marsikaj je tudi napisano po pripovedovanju ali po spominu, ki ni vedno zanesljiv«. Vsekakor drži, da je brošura, ki je pred nami, dragocena publikacija, ena tistih knjižic, ki bistveno pripomorejo k boljšemu in natančnejšemu poznanju naše zgodovine in kulture.

Zapisi so urejeni po abecednem redu krajevnih imen in tako lahko sledimo prikazu delovanja cerkvenih pevskih zborov v Barkovljah, Bazovici, Boljuncu, Borštu, Devinu, Dolini, na Katinari, Kolonkovcu, v Mačkoljah, Mavhinjah, Nabrežini, pri Novem sv. Antonu, na Opčinah, v Ricmanjih, Rojanu, pri Salezijancih, pri Starem sv. Antonu, Sv. Ani, Sv. Ivanu, Sv. Jakobu, Sv. Justu, v Sv. Križu, pri Sv. Vincenciju, v Šempolaju in Škednju. Na koncu pa je objavljen še kronološki pregled dejavnosti Zveze cerkvenih pevskih zborov.

Med branjem prispevkov o delovanju pevskih zborov opažamo zanimive konstante. Prva je ta, da so cerkveni pevski zbori pobudniki in organizatorji tudi drugih kulturno - prosvetnih dejavnosti v kraju, kjer delujejo. Isti pevci pojejo pri cerkvenem in prosvetnem pevskem zboru. Pogo-

sto je bil in je organist tudi zborovodja društvenega zbora in zato je delovanje zelo povezano. Vsem je znano, da je petje po naših cerkvah v vseh krajih, kjer živimo, tudi v mestu, imelo med fašistično strahovlado veliko narodnoobrambno vlogo. To vlogo vršijo cerkveni pevski zbori marsikje tudi danes. Brošura nas tudi opozarja na duhovnike, ki so vedno in sistematično spodbujali pevsko dejavnost ne samo, da bi tako izboljšali bogoslužje, ampak vzporedno tudi v narodne namene. Niso pa spodbujali samo zborovskega petja na korih, ampak tudi ljudsko petje.

Večina zapisovalcev je prispevke osredotočila na delovanje, ki gre od konca prejšnjega stoletja do današnjih dni. Nekateri pa so pripravili zanimive zapise tudi iz prejšnjih stoletij. To seveda daje še drugačno vrednost njihovim prispevkom. Zanimivi so tudi fotografski posnetki, ki potrjujejo množičnost mnogih cerkvenih pevskih zborov.

Gre torej za publikacijo, ki pomeni poskus ureditve in prvega zapisa te bogate zgodovinske snovi, ki bi vsekakor zaslužila še natančnejše obdelave. Največja vrednost pa je nedvomno v tem, da je končno zbrana vrsta podatkov, ki bi jih en sam zbiratelj le težko zmožel.

Na koncu naj še navedemo imena tistih, ki so napisali članke za to publikacijo. To so za Barkovlje Anton Pertot, Bazovico Silvana Petaros, Boljuncu Aldo Stefančič, Borštu Jože Jamnik, Devinu Rosanda Kralj, Dolino Albin Giorgi (Jurjevič) in Boris Pangerc, Katinaro Just Lavrenčič, Kolonkovec Marija Prugar, Mačkolje Ljubica Smotlak, Mavhinje in Nabrežino Rosanda Kralj, Novi sv. Anton Tončka Curk in Marijan

■ dalje na 8. strani

V pričakovanju prevoda novega Cerkvenega zakonika

S prvo adventno nedeljo (28. novembra tega leta) je stopil v veljavo — kakor navadno pravimo po zdavnaj udomačenem italijanizmu (entrare in vigore) — ali — po slovensko bolje rečeno — je začel veljati novi zakonik rimskokatoliške Cerkve, izdelan in obvezen za vse krajevne Cerkve (Škofije) rimskega (po starem rečeno — latinskega) obreda, ki mu pripada nad devetdeset odstotkov katoliških kristjanov. Uradno se imenuje in z veliki začetnicami zapisuje Codex Iuris Canonici.

Ta zakonik, ki nosi prilastek »prenovljeni«, je tako nov, da tvori kar precejšnjo reformo prejšnjega. Uzakonjuje tudi navodila zadnjega vesoljnega cerkvenega zbora, ki je že sam po sebi vnesel mnogo novega v življenje Cerkve, sprejema v pravno obliko in veljavo marsikatero tendenco, ki so vzbrstle že pred koncilom in mimo njega. Z nekaterimi določbami bo zbudil pozornost tudi pri brezbrzihih ali oddaljenih kristjanih. Niti torej tako zaprta notranja zadeva Cerkve, da bi njegovi učinki ne postali vidni širšemu občinstvu.

Vredno bo torej seznaniti bralce Novega lista vsaj z osnovnimi pojmi o cerkvenem pravu, da bo tudi preprostemu človeku razumljivo izvajanje novih postav, kadar se bo kje bodisi slučajno ali po potrebi srečal z njimi. Koristno bo odpreti pogled v zgodovinski razvoj cerkvenega prava, v prejšnji zakonik in v njegove predhodnike — papeške konstitucije in pravni zbornik (Corpus iuris canonici). Potrebno bo končno predstaviti vsebino novega zakonika, kajpak le v glavnih obrisih.

Vse troje brez škode odložimo do takrat, ko bo prišel »na svetlo« slovenski prevod, ki je danes šele v tisku. Ker bo za zgled primerno navesti dobesedno kako zakonikovo normo, se zdi boljše počakati na uradno slovensko formulacijo, da ne bi s samovoljnim zasebnim prevajanjem iz zapletene latinščine povzročili zmešnjave pri bralcih in ne zamere pri uradnih ljubljanskih prevajalcih.

Prevajanje ni nikoli lahka stvar, iz latinščine vsekakor težja kot iz živih jezikov. Toda pri literarnih delih je dovolj izrazne svobode, saj za bralca ni važno poznati in uživati vsako fineso Shakespeara v slovenščini ali pa Tolstojev mo-

numentalne periode v italijanščini. Prevodi zakonov pa se ne smejo niti za milimeter oddaljiti od izvirnika. Kako s to zahtevo vskladiti dostojno slovenščino? K sreči je za nas že izoral ledino rajni dr. Alojzij Odar, profesor cerkvenega prava na ljubljanski teološki fakulteti, ki je prevedel prejšnji cerkveni zakonik v celoti, ko še nikjer na svetu ni bilo te navade in so celo veliki narodi imeli kvečjemu kako posamezno poglavje starega kodeksa prevedeno in tiskano. Na novi kodeks pa so že vnaprej prežali prevajalci, da ga brž po rojstvu »podomačijo« za vsako deželo in govorico posebej. To so podprli že škofje, da bi bila cerkvena zakonodaja bolj dostopna laikom in ... duhovnikom mlajših generacij, ki latinščine zdaleč niso več tako vešči kakor starejši rodovi. Za avtentično velja kajpak le izvirno latinsko besedilo. Italijani so že letos poleti izdali prevod skupaj z izvirnikom. Elegantna knjiga, natisnjena v Florenci, ima na 1160 straneh finega papirja poleg dvojezičnega vsebinskega in — žal — le italijanskega analitičnega kazala tudi slovarček manj znanih kanonično-juridičnih izrazov. Prevod je delo šestih univerzitetnih profesorjev cerkvenega prava, in to so trije laiki, dva duhovnika, ena redovnica kot edina pripadnica nežnega spola med petimi moškimi. Za izdajo knjige se je združilo kar štiriindvajset založniških podjetij, ki so prevzela vso skrb in težko finančno breme. Vprašujem se, kako bo zmogla slovenska Cerkov oskrbeti prevod in tisk. V Sloveniji namreč ni zasebnih založništev, ki bi prevzela stroške za plačilo dela prevajalcev in ne za plačilo tiskarskih stroškov, četudi bi izdali samo prevod brez izvirnika (kajti izvirnik lahko kupiš kar poceni iz vatikanske založbe). Verjetno bo naklada majhna in knjiga draga. Tri slovenske škofije prav gotovo nimajo kapitala, da bi ga mogle vložiti v to »kupčijo« in čakati konec razprodajanja, da se jim kredit vrne. Ker je cerkveni zakonik knjiga, ki primerno sodi v knjižnico vsakega izobraženca, če že ne v vsako tako imenovano »boljšo« družino, imamo v zamejstvu lepo priliko, da v dobi »pologa« in stabilizacijske stagnacije onkraj meje izkažemo svojo slovensko vzajemnost s prednaročbo in predplačilom slovenskega prevoda cerkvenega zakonika.

Ce bi si mislil kdo, ki je v liceju študiral latinščino, da se more seznaniti z novo cerkveno zakonodajo kar iz latinskega izvirnika, ki je slučajno poceni, naj ve, da bo presneto malo razumel. Besedilo v novem zakoniku je lepa klasična latinščina, obogatena s srednjeveško, pa tudi s kakim neologizmom, ki diši po italijanščini ali grščini. Samo profesorji latinščine in starejši duhovniki ne potrebujejo prevoda — niti slovenskega niti italijanskega. Drugim pa tudi italijanski prevod ne bo zadostoval, ker le jurist pozna italijanske pravne izraze. Prav pa je, da se naučimo slovenskega izrazoslovja za cerkveno pravo.

Cerprav odložimo podrobno obravnavanje kanoničnega prava (tako se navadno imenuje cerkveno pravo) do izida slovenskega prevoda, naj bo že zdaj povedana splošna ocena! Novi cerkveni zakonik je mojstrsko delo po vsebini, stilu, pravni preciznosti, razdelitvi, strukturi. Vsa čast sestavljalcem in zakonodajavcu, ki je pač — Cerkev!

Stanko Zerjal

—o—

»Vinka Beličiča pogled nazaj«

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu so v ponedeljek, 28. t.m., predstavili novo knjigo, ki je izšla ob 70-letnici pesnika Vinka Beličiča v založbi revije Mladika. Delo z naslovom »Vinka Beličiča pogled nazaj« je vsekakor neobičajno. Marij Maver, ki je avtor knjige, je delo razdelil v glavnem na tri poglavja. V prvem je intervju s pesnikom, ki izpoveduje svoje poglede na svet, nakar sledi dnevnik iz let 1939 in 1940, na koncu pa je objavljena bibliografija vsega, kar je Beličič objavil od leta 1930 do oktobra letos.

Knjigo je predstavil Saša Martelanc, nakar sta Maver in Beličič povedala, kako je prišlo do uresničitve zamisli. Pesnik je še posebej poudaril, da se je v odgovorih na postavljena vprašanja želel prikazati v popolnoma taki luči, kot sam sebe vidi, brez vsake olepševalne note. V knjigi pa je objavljen tudi ciklus pesmi »Mrtvi mater«, ki je izšel v neki buenosaireski reviji in je pri nas skoraj nepoznan.

Vinko Beličič je torej kot ljubitelj tiskane besede za svoj jubilej dobil knjigo, torej njemu prav gotovo najljubši dar.

Iz dnevnika Edvarda Kocbeka

Rojstvo nove Jugoslavije

AVNOJ - II. zasedanje; Jajce, novembra 1943

Drugega zasedanja Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ) se je kot delegat iz Slovenije udeležil tudi Edvard Kocbek. Ob 40-letnici pomembnega dogodka v zgodovini narodov Jugoslavije objavljamo odlomek iz njegovega dnevnika (iz knjige »Listina«), ki ima datum 30.11.1943. (Ured.)

30. november

Zasedanje je za nami, opravili smo ga na en mah, v eni sami noči.

Ko si ga zdaj — le nekaj ur po zaključitvi — obnavljam, je že postalo nepreklicna in vzpodbudna zgodovina. Utrujen sem

in nesposoben, da bi dal duška svojemu zadovoljstvu nad njim, zato ne vem, ali povem s tem vse, če rečem, da učinkuje v meni kot doslej najbolj racionalna in najbolj sublimirana zgradba osvobodilnega duha. Po svojem znanjem značaja sicer ni bil tako človeško polno in toplo, kakor je bil slovenski zbor v Kočevju, kajti bilo je napornejše za telo in zahtevnejše za duha, zato pa je zadobilo mnogo bolj slovensen in objektivni značaj, tako po trdnih federacijskih odločitvah kakor po jasnem stališču do mednarodnih zadev. Suverenosti, kakor smo si jo Slovenci že sami izbojevali in uzakonili, zasedanje sicer ni nič

1 dodalo niti ji ni nič odvzelo, zato pa nam je sankcioniralo našo voljo po enakopravnem sožitju z drugimi jugoslovanskimi narodi. Predvsem pa je storilo dvoje: »Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije« se je vzpostavil kot zveza osvobodilnih gibanj Jugoslavije in kot nova jugoslovanska oblast, hkrati pa je spretno stopil na stališče kontinuitete jugoslovanske države in nam olajšal uveljavljanje med zavezniki. V pretekli noči smo položili tudi formalne temelje jugoslovanski federaciji, danes smo torej začeli živeti v novi državni skupnosti Jugoslovancev. Slovenci smo v tej federaciji zavarovani narodno in družbeno, izbojevali smo si svojo vojsko in svoje gospodarstvo, zdaj si želimo samo še to, da bi nam konec vojne zaokrožil narodne meje. Vse drugo, predvsem varnost in neokrnjenost človekovega duha, je posledaj odvisno od nas samih in od naše notranje moči.

Priprave so bile zelo natančne, zapovedana je bila najstrožja molčečnost. Vrhov-

KAKŠNA MISELNA IN MORALNA MIZERIJA!

■ nadaljevanje s 1. strani

varnostjo», ki naj bi ogrozila tudi njihovo delo, njihova službena mesta in položaje v službah.

Spričo vsega tega je zares klavrna pobuda, za katero se je te dni odločila skupina »jare gospode« iz vrst Liste za Trst, ko je oblasti na tržaški prefekturi skušala prepričati, naj vendar nastopijo proti »slovanskim izziivalcem«, češ da netijo nov razdor med obema narodnostnima skupinama, med katerima vlada omikano sožitje.

Ali ni njihovo ravnanje v resnici dejanje pohujšanja, ki je tembolj obsodbe vredno, ker je predmet pohujšanja nedorasla mladina?

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše ljube

Ivanke Furlan

se zahvaljujemo vsem, ki so ji bili blizu v bolezni in ob smrti. Še posebno zahala darovalcem v dobre namene in vsem, ki so jo spremili na zadnji poti.

Žalujoci:

sestra, brat,

svakinja in nečaki.

Trst, 1.12.1983

SLOVENSKO CERKVENO PETJE NA TRŽAŠKEM

■ nadaljevanje s 6. strani

Krivos, Opčine Berta Vremec, Ricmanje Angel Kosmač, Rojan Zupnijska skupnost v Rojanu; za Salezijance Kostantin Cupin, stari sv. Anton Erika Slama, Sv. Ano pevci, ki pojejo v tem kraju, Sv. Ivan Aleksander Zerjal, Sv. Jakob in Sv. Just Erika Slama, v. Križ Tone Kostnapfel, Sv. Vincencij Erika Slama, Šempolaj Rosanda Kralj in Skedenj Dušan Jakomin. Kronološki pregled delovanja zveze pa je napisal njen predsednik prof. Zorko Harej.

M. T.

ŠPORT

MEJNIK ZA JADRAN IN MEBLO?

Zavrtljaj prejšnjega tedna je predstavljal za naši dve najkakovostnejši športni združeni ekipi pravi mejnik. Po eni strani je Jadran, po štirih zaporednih porazih, končno le dosegel prvo zmago na domačem igrišču, po drugi strani pa je drugoligaš Meblo utrpel prvi poraz, povrh še na domačem terenu ter po štirih gladkih zmagah. Oba dogodka ne bi smela bistveno učinkovati na uvrstitev ekip, gotovo pa bosta imela moralne posledice na igralce oziroma igralke.

Zmaga Jadrana je bila predvidena, saj je bil nasprotnik zelo poprečen in je zato tudi zaslužen tičal na repu lestvice. Verjetno pa si je malokdo pričakoval, da bo Jadran prav na tem srečanju prikazal lanski zmagoviti slog igre. Naša združena ekipa je v drugem polčasu stopila na igrišče povsem spremenjena. Gledalcem je bil takoj razviden duh, s katerim so igralci pričeli nadaljevanje. Pokazali so se izredno odločni in borbeni, kar se je pri načinu igre seveda pozitivno odražalo. Z veliko značajnostjo je Jadran vsilil gostom zelo hitro igro in agresivnost. Pred takim orožjem je nasprotnik kmalu klonil, česar letos še nismo videli. Podobna srečanja pa so se v preteklih sezonah stalno vrstila in tudi najmočnejše peterke so se morale predati pred Jadransovimi protinapadi. Jadran je torej v soboto pokazal svoje pravo lice, ki ga je doslej razlikovalo od vseh ostalih italijanskih ekip in ki ga je dvakrat zaporedoma popeljšalo na rob druge lige.

Upajmo torej, da naši fantje ne bodo izgubili zaupanja v svoje velike moči. Le z največjo odločnostjo bodo lahko popravili svoj položaj na lestvici in se prerinili na sam vrh lestvice, ki jim po sposobnostih tudi pripada.

Ce je sobotno srečanje vtilo Jadrancem novega poguma in zaupanja, ne moremo istega trditi za odbojarskega predstavnika. Po štirih čistih zmagah, doseženih praktično brez borbe, saj niso nasprotnicam prepustile niti seta, je v naših odbojkaricah in gotovo tudi pri zvestih navijačih nastal občutek nepremagljivosti. To je sicer povsem razumljivo, če pomislimo na dosedanja srečanja. Meblove igralke so stopile na igrišče s prepričanjem, da bo tudi sobotna tekma le gola formalnost. Samozavest se je v njih še povečala po prvem zmagovitem setu. Očitno pa se nasprotnice tedaj še niso predale, medtem ko so

se domačinke že nekoliko dekoncentrirale in igralce brez potrebne zbranosti. To jih je tudi drago stalo, saj so nato izgubile vse tri sete in s tem še prvo tekmo.

Kljub porazu bi se moral Meblo brez večjih težav uvrstiti v finalni del, tako da tudi ta spodrsilaj lahko ocenimo v pozitivni luči, če se bodo naša dekleta od tega nekaj naučila. Zavedati se morajo, da so sicer mnogo močnejša od obeh lanskis slovenskih drugoligašev, niso pa »a priori« nepremagljive.

—O—

BOLEZEN JURJA ANDROPOVA

Sovjetski predsednik Andropov ima baje hepatitis ali virusno vnetje jeter. To je v ožjem krogu izjavil neki sovjetski diplomat v Bruslju. Tako imamo še eno hipotezo pri ugibanju, kaj je s sovjetskim prvakom, ki se je zadnjič pojavil v javnosti sredi avgusta. Doslej je krožilo že več glasov, po katerih naj bi bil Andropov bolan na srcu, na ledvicah ali na ožilju; krožile so celo nekoliko fantastične govorice o ranah s strelnim orožjem.

V Društvu slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 5. decembra, gost latinist Silvester Kopriva z ljubljanske univerze, ki bo govoril o svojem dolgoletnem delu na filološkem področju ter o svojem prevajanju v latinščino. Začetek ob 20.30.

Po drugi strani pa je sovjetski veleposlanik pri Združenih narodih Ovinnikov med intervjujem za neko ameriško televizijsko družbo s čudnim ovinkom obšel častnikarjeva vprašanja o zdravstvenem stanju predsednika Andropova. V bistvu je izjavil, da sta sovjetska partija in sovjetsko ljudstvo enotna in na pozicijah političnih smernic, ki jih je začrtal kremeljski poglavar. Nekdanji Carterjev svetovalec Brzezinski je ta zapleteni odgovor ocenil kot nekaj izredno zanimivega; dejal je, da se veleposlanik izraža tako, ko da je njegov državni šef že mrtev.

ni štab je okoliško gričevje zasedel z brigadami in jim naložil skrajno čuječnost. Do zadnjega trenutka nihče ni vedel za kraj zborovanja in za drobnosti, razen delegacij, ki so čakale zvečine v tovarni karbida ali pa v katakombah, kakor pravimo predoru pod skalo. Nekateri vodilni tovariši so bili skoraj prepričani, da so Nemci dejansko obveščeni o zasedanju v Jajcu, kajti drugače si niso znali razložiti bombardiranja mesta in nenadnega preletavanja nad nami. Zato so se odločili za eno samo noč in za popolno zamračitev mesta. Tehnična četa je v ta namen odvezla električni tok vsemu mestu, ne da bi to napovedala ljudem, da se sovražna letala ponoči ne bi mogla orientirati; luč je pustila le v močno zastrti dvorani, kjer smo zborovali. Za primer nenadnega napada in neprijetnih zapletljajev pa so nam pripravili še karbidovke.

Za zborovanje je bil določen Kulturni dom, obnovljen pred kratkim na ruševih

nah prejšnjega Sokolskega doma. Nastopila je že popolna noč, ko smo se napotili na levi breg Plive in stopili v zgradbo, ki je bila od zunaj popolnoma zatemnjena, znotraj pa slovesno razsvetljena. V okrašeni dvorani je že vladal živžav, na galeriji in na stojišču so bili izbrani borci, častniki in domači mladinci. Odposlanci so sedali na določena mesta, v sredini prve vrste je bil pripravljen sedež za člane Vrhovnega štaba, na levo od njega pa so posadili predstavnike Slovencev, Vidmarja, Rusa in mene. To počaščenje nas je presunilo, kajti za nami so sedeli vsi drugi Slovenci in lepo število častitljivih ljudi in junakov, znanih in neznanih Srbov, Hrvatov, Črnogorcev, Bosancev in predstavnikov vojske, ki si je marsikateri med nami bolj in prej zaslužil to čast. Pogled na dvorano je bil pisan, delegati so bili v uniformah, v narodnih nošah ali v meščanskih oblekah, nekaterim je bila oprava se-

stavljena iz raznih delov; bili so mladi in stari, bradati in goli, zdravi in bolni. Tudi jaz sem bil prehlajen, kuhala me je vročina, na hipe me je obhajala slabost, toda zdaj je nisem smel pokazati, zdaj še prav posebej ne. Vselej, ko me je hotela telesna zbitost prevzeti in mi zmoči duha, sem se spomnil predsednika Ribarja in njegove neznanske žalosti.

Ko je dr. Ribar stopil s poveljnikom Titom in s člani Vrhovnega štaba v dvorano je nastalo viharo vzdušje. Vsi smo vstali in oba človeka dolgo in prisrčno pozdravljali. Tito je bil bled in bolan, vročina ga je še vedno dajala, prišel je v dolgem vojaškem plašču in s čepico na glavi; Ribarjeva izrazita glava ni niti za hip klonila, čeprav se ji je bolečina zarezala v obraz in so mu usta rahlo drhtela, v očeh se mu je použival ogenj, ki me je vsakikrat presunil, ko sem se zazrl vanje.

(Nadaljevanje sledi)